

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА: СУЧАСНИЙ КОНТЕКСТ

Розглянуто особливості конкурентної політики, визначено її мету. Розкрито результативний та ресурсний підходи до розуміння конкуренції.

Features of competitive policy are considered, its purpose is certain. Productive and resource approaches to understanding of a competition are opened.

Конкурентна політика має за мету забезпечення динамічного економічного росту і підвищення добробуту населення, якщо виходити з допущення про те, що держава прагне до максимізації суспільної корисності. Основним методом реалізації конкурентної політики служить надання обмеженому числу агентів національної економіки додаткових ресурсів, які можуть бути використані для інвестицій /тут і далі під інвестиціями ми розуміємо усі витрати матеріального і нематеріального характеру, віддачу від яких економічні агенти отримують протягом довгострокового періоду). Вибір саме такої конкурентної політики, іншого її варіанта чи взагалі відмовлення від неї — одна з головних проблем для українського уряду. Альтернативою активній конкурентній політиці у формі перерозподілу рентних доходів є розвиток фінансової інфраструктури економіки і поліпшення інноваційної активності, що підвищує привабливість обробних галузей промисловості. Строго говорячи, можливий і третій варіант, коли за допомогою диверсифікованості (у тому числі конгломератної) інтегровані бізнесгрупи самостійно перерозподіляють ресурси з видобувних галузей в обробні. Однак необхідно враховувати, що даний шлях досить швидко знизить межі можливостей, насамперед пов'язані з ризиком втрати контролю і різкого зниження ефективності в рамках цих бізнес-груп. Обидва варіанти сполучені зі специфічними проблемами і ризиками і характеризуються різною ефективністю в залежності від часового об'єкту. Перерозподіл ресурсів з видобувних галузей в обробні може служити основою для різкого прискорення економічного зростання, але одночасно пов'язаний з ризиками, характерними для активної конкурентної політики в цілому. Крім того, така стратегія може слугувати базою економічного зростання винятково в короткостроковому періоді. Іншими словами, вольовий перерозподіл ресурсів з однієї галузі в іншу не гарантує

стійкості економічного росту, оскільки сам по собі не створює додаткових стимулів для інновацій. У свою чергу, акцент на послідовному розвитку інноваційної інфраструктури пов'язаний з меншими ризиками і характеризується більшою ефективністю в довгостроковому періоді, однак така стратегія не може забезпечити радикального прискорення темпів економічного росту.

Основною метою конкурентної політики є забезпечення рівних умов конкуренції, що створює стимули для інновацій у різних формах (продуктових, технологічних, організаційних і ін.). У якості робочого можна прийняти наступне визначення: конкурентною називається політика, спрямована на підтримку і/або створення ситуації конкуренції на ринках за допомогою встановлення і забезпечення дотримання правил, що забороняють (в залежності від співвідношення вигод і витрат) окремі способи поведінки на ринку. На відміну від інших видів економічної політики заборона конкретних способів поведінки на ринку пов'язується з їхнім негативним впливом на умови конкуренції між учасниками. У цьому зв'язку не можна не згадати про різні трактування конкуренції. Наприклад, конкуренція може розглядатися як ситуація на ринку, коли жоден із суб'єктів, що хазяює, не в змозі зробити відчутного впливу на загальні умови угод у тому або іншому ринковому сегменті. Ознакою конкуренції служить установа цінь, що забезпечують у сумі нульовий економічний прибуток. Інше трактування конкуренції чіткіше вказує на її специфіку: процедура відкриття нових можливостей використання існуючих (доступних) ресурсів, а також створення нових ресурсів (докладніше див. 1). При такому підході конкуренція розглядається в першу чергу як динамічний процес. Вона виявляється в удосконаленні продуктів і технологій, формуванні нових ринків, нових джерел сировини або нових типів організації, що, як правило, вимагає інвестицій. У свою чергу, стимулом для здійснення інвестицій виступає можливість одержання позитивного економічного прибутку доти, доки цінова конкуренція не приведе до зниження ціни до рівня довгострокової рівноваги. Друге розуміння конкуренції, на нашу думку, є принципово важливим для формування контурів конкурентної політики в сучасних умовах.

Вказані два підходи до розуміння конкуренції можна узагальнити, використовуючи такі характеристики: «результат» і «процес» [2]. Історично економічна наука послідовно акцентувала увагу на обох зазначених підходах до конкуренції. Якщо в роботах А. Сміта й особливо А. Маршалла простежуються в нерозв'язаному вигляді обидва підходи, то для інших робіт сучасників А. Маршалла, а також для більш пізніх досліджень характерні більша розмаїтість, диференціація підходів. На одному полюсі —

аналіз конкуренції в термінах часткової або загальної рівноваги з використанням методу порівняльної статистики. Інший полюс пов'язаний з аналізом конкуренції винятково як процесу, що знайшло відображення в роботах неоавстрійського напрямку в економічній теорії. У більш вузькому плані розходження в розумінні конкуренції лежать також в основі дискусії між провідними школами теорії організації галузевих ринків [3].

Розглядаючи будь-яку сучасну економіку, можна побачити, що небажана ситуація як наявності ресурсів без достатніх стимулів для інновацій, так і наявності стимулів для інновацій без доступних ресурсів. Перша небезпека підстерігає економіку з багатим ресурсним потенціалом, але слабкими інститутами, коли рішення про характер розподілу ресурсів набувають ситуативного характеру і залежать від сьогочасного співвідношення впливу груп спеціальних інтересів. Друга небезпека підстерігає економіку зі слабким ресурсним потенціалом незалежно від якості інститутів, що регулюють економічне життя. Іншими словами, не існує взаємно однозначної відповідності між ресурсним потенціалом і якістю інститутів. Більш детально проблематика конкурентної політики буде розглянута в статті.

Література

1. *Хайек Ф.* Конкуренция как процедура открытия. — МЭиМО, 1999. — № 12.
2. *Kirzner I.* Competition and Entrepreneurship. Chicago & London, The University of Chicago Press, 1973.
3. *Розанова Н.* Эволюция взглядов на конкуренцию и практика антимонопольного регулирования: опыт стран с развитой рыночной экономикой // Экономический журнал РГГУ. — 2001. — № 2.

УДК 657

Л. П. Гордієнко, асистент кафедри
обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМАТИВНОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА

Доведено вплив нормативного обліку на конкурентоспроможність продукції. Обґрунтовано нову методологію нормативного обліку витрат НЗВ. Наголошено на необхідність удосконалення діючих систем обліку витрат на виробництво.